

DOSSIER
DE PREMSA

CREACIÓ I MEDIACIÓ

FUNDACIÓ JOAN BROSSA
CENTRE DE LES
ARTS LLIURES

PRESENTACIÓ

El Centre de les Arts Lliures es reivindica com a espai i eina de suport a la creació, de mediació artística, en definitiva, com un lloc acollidor de mirades. Des de La Brossa volem generar els espais i el temps per observar. Per observar el procés creatiu, la memòria i el llegat. Per observar-nos. La mirada, com la memòria, és individual i col·lectiva alhora, és construïda i és relacional. És d'aquesta manera que travessem miralls: posant-nos en relació a través de les mirades.

Per trencar els discursos monolítics i estèrils de veritats absolutes i, per tant, per regenerar espais de creació i pensament crítics, és necessari sortir d'una enquistada soledat, de la monotonia de parlar amb un mateix i atrevir-nos a parlar entre altres. La mirada, doncs, la proposem col·lectiva, bidireccional i, fins i tot, un xic temerària. Mirar-nos amb compromís per modificar-nos sense por. Observar per modificar-nos. Els programes d'investigació, les residències curatorials i les creacions col·lectives que habiten el Centre de les Arts Lliures durant tot l'any posen en relació processos, memòries i persones que tenen en comú les ganes de mirar-se.

Observar, no per interpretar, no per entendre; sinó per possibilitar, per transformar en potència, per convertir en inabastable. Observar per relacionar, recuperar la transferència generacional de les cures, també de les cures al llegat. Volem cuidar el llegat, mirar-lo i, per tant, modificar-lo, posar-lo en relació entre ell mateix, entre nous discursos i mirades. D'aquesta manera, el temps i la memòria esdevenen una variable més en posar en relació. Parar atenció en l'art, i també en el procés de creació, i no voler trobar-hi res cert.

P.I.C. PROGRAMA D'INVESTIGACIÓ CURATORIAL

El P.I.C. és un programa d'investigació curatorial que engega la Fundació Joan Brossa durant la temporada 2021-22 amb col·laboració de la Sala d'Art Jove (Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya). Aquesta proposta té com a objectiu principal realçar el llegat artístic i cultural relacionant-lo amb la creació i el pensament contemporanis. Alhora és un procés d'investigació obert a disposició de noves generacions d'artistes i comissàries independents.

Més enllà de dedicar espais de recerca i creació a partir del llegat i patrimoni cultural, aquest programa busca oferir recursos per investigar nous llenguatges i brindar oportunitats de professionalització a joves creadores i investigadores. El propòsit és nodrir la cadena de transmissió intergeneracional en espais d'intercanvi i alhora donar altres vides a les exposicions de caràcter documental i històric que produeix el Centre de les Arts Lliures.

El programa pilot es va desenvolupar durant la temporada 2022-23 i Alexander Arilla, David Ricart i Júlia Zapata van ser escollits a través d'una convocatòria oberta entre els i les artistes de les darreres tres promocions de Sala d'Art Jove. Durant més de set mesos el Centre de les Arts Lliures ha esdevingut el laboratori, taller i biblioteca d'aquests tres curadors que han treballat ocupant l'espai físic de l'exposició en curs, *La invisibilitat del dau. Enric Tormo, impressor i fotògraf*. El resultat d'aquesta investigació, la mostra col·lectiva *Nova i curiosa relació*, es podrà veure a les mateixes sales del 25 d'octubre al 18 de desembre del 2022.

Les pli-é collective diuen

"Com a col·lectiu gestor de la Sala d'Art Jove veiem en la col·laboració amb la Fundació Joan Brossa una oportunitat per continuar donant suport a la professionalització d'artistes joves.

La Sala d'Art Jove és un espai d'experimentació on posar en pràctica disciplines artístiques que queden al marge dels marcs acadèmics tradicionals. És per això que considerem imprescindible valorar la recerca, els processos i la curadoria artística dins del nostre programa formatiu.

El Programa d'Investigació Curatorial (P.I.C) és una d'aquestes obertures que permet generar vincles intergeneracionals amb artistes que, en els darrers anys, han format part de la Sala d'Art Jove i d'altres que constitueixen l'arxiu viu de la Fundació Joan Brossa."

Eva Paià, Marina Ribot Pallicer i Angelica Tognetti

Els participants del primer P.I.C. diuen

“El P.I.C. ha estat una experiència molt enriquidora que ens ha atorgat l’espai per iniciar-nos en una pràctica en què no havíem exercit mai, però teníem ganes de començar a professionalitzar-nos. En una esfera com la de l’art contemporani, on som moltes companyes al mateix circuit amb poques oportunitats, de vegades pot resultar difícil imaginar noves maneres d’incorporar mirades joves que puguin proposar pràctiques i formes de fer que desestabilitzin i trenquin amb allò al que estem acostumades.

La creació d’aquesta exposició, que no és sinó la mostra d’un treball molt més extens de coneixença, investigació i mediació amb artistes, s’ha basat en un procés de col·lectivització i treball en equip dels conceptes i decisions que s’anaven prenent. Les peces de cada artista responen, per una banda, a les inquietuds creatives de cadascuna i, per l’altra, a decisions curatorials sobre la narrativa de l’expo: les relacions espacials, personals i conceptuals. Un disseny conjunt. Esperem que, a la fi d’aquest procés, l’exposició prengui autonomia i generi accions i punts de trobada amb altres artistes i públic general.”

Alexander Arilla, David Ricart Andreu i Júlia Zapata

A partir del gener del 2023 es posarà en marxa la segona edició del P.I.C., vinculat, aquesta vegada, a l’exposició *Altres Brosses. Joan Brossa i la poesia d’acció, el parateatre*.

PROGRAMA VARIACIONS

UN PROJECTE DE MEDIACIÓ TRANSVERSAL A TOTA LA PROGRAMACIÓ DEL CENTRE

Aprendre és variar, transformar, reinterpretar. Aprendre és repetir diferent, reinventar, imaginar noves maneres de fer, tot coneixent-ne, o no, les influències d'aquests actes. *Variacions* pretén ser un disparador d'idees i metodologies a càrrec d'artistes residents al Centre de les Arts Lliures de la Fundació Joan Brossa, que treballaran amb un centre educatiu de primària o secundària duent a terme propostes híbrides entre l'art i la pedagogia, tot servant d'acompanyament a l'equip docent així com vinculant les accions a la programació de la Brossa.

Variacions es desplega en tres itineraris artístics: les Variacions Visuals (poesia visual), les Variacions Poètiques (poesia escrita i oral) i les Variacions Escèniques (poesia d'acció), a partir dels quals es dissenyen projectes adaptats a les necessitats de cada centre educatiu. És un programa gratuït, amb vocació transformadora, que acostar el món cultural al món educatiu, fent accessibles els seus llenguatges. Una forma, doncs, de portar l'art contemporani a les aules, així com d'acostar les noves pedagogies al museu, i nodrir els artistes, l'equip intern i la programació dels processos creatius que sorgeixin de cada projecte. L'objectiu: formar-nos transversalment a partir de tots els aprenentatges i coneixements implicats, amb professors, mediadors, alumnes i artistes.

Aquest any hem establert un vincle amb tres escoles diferents i les hem relacionat amb tres accions de la programació d'aquesta temporada 2022-2023. Amb l'Escola Octavio Paz, ubicada al barri de Navas, treballem amb Alexander Arilla, co-curador de l'exposició *Nova i Curiosa Relació*, a l'Escola Institut Mirades, al barri del Carmel, hi vincularem Raquel Pena, poeta de l'exposició de *L'ull de veure aparicions* i, finalment, amb l'Escola Decroly, de Sant Gervasi-La Bonanova, amb qui treballarem la dimensió més escènica amb les diferents companyies teatrals que tindrem en residència durant aquesta temporada.

Variacions Visuals – Escola Octavio Paz – Alexander Arilla

Les docents diuen

“L'aliança amb la Fundació Joan Brossa és un dels eixos sobre el qual estem construint el projecte *MIRADES* a l'escola Octavio Paz. La nostra motivació a l'hora de vincular-nos amb la fundació neix arran de l'interès en què els nostres

infants aprofundeixen en el coneixement del llenguatge artístic i de la poesia visual.

Ens plau veure com infants, mestres i artistes ens retroalimentem en aquest vincle. Compartim experiències dintre dels espais de l'escola, així com en els de la fundació.

L'Alexander Arilla, artista i curador resident, i la Sílvia Galí, d'educació i mediació, ens acompanyen i ens guien en aquest viatge que ens està ensenyant a percebre l'entorn i la quotidianitat a través d'una nova mirada.”

L'Alexander diu

“Sovint, l'art es treballa a l'escola com a pràctica plàstica i estètica llevat de contingut i desproveïts de context. Tanmateix, cada moviment artístic respon al punt geogràfic i el moment històric i sociopolític en què es produeix.

Aquesta banalització de l'art fa que ens resulti inaccessible i difícil d'entendre o apreciar quan no encaixa dins els cànons estètics masculins i euroblancs establerts per la història de l'art hegemònica que hem après a apreciar. L'art només es valora segons la seva bellesa i segons la quantitat d'esforç o traça que atribuïm a l'artista. Sembla que com més distant sigui una pràctica de les nostres capacitats, més valor té la peça.

Aquesta distància genera una desvinculació entre els estudiants i les obres que veuen a classe.”

Variacions Poètiques – Institut Escola Mirades – Raquel Pena

Els docents diuen

“A l'Escola-Institut Mirades tenim clar que volem formar persones amb eines de construcció de pensament i de comunicació en diferents llenguatges i és per això no podem estar més entusiasmats amb la col·laboració que ha sorgit amb la Fundació Joan Brossa per l'actual curs. Es tracta de la concepció conjunta d'una assignatura trimestral amb grups reduïts de 1r d'ESO al voltant de la poesia i amb l'objectiu que creïn una composició poètica personal i dissenyin una possible representació conjunta. Aquest projecte l'hem anomenat Paraula i acció i té tres eixos vertebradors: transmissió, composició i comunicació. El Centre de les Arts Lliures acollirà aquests estudiants en diferents fases del procés i, gràcies a poetes i mediadors a peu d'aula, els ajudarà amb la producció del resultat final.”

La Raquel Pena diu

“La poesia té una relació inevitable amb el llenguatge. Atès que la infantesa i

l'adolescència no estan avesades a les lògiques de significats i referents que predominen en l'esperit del nostre temps, necessàriament la relació amb el món passa de manera més corpòria per la paraula. Un anomenar-se a través de la imatge que ens fa possible habitar el món.”

Variacions Escèniques – Escola Decroly – Residències de companyies teatrals

Les docents diuen

“A l'Escola Decroly l'infant pot aprendre a partir dels seus tres processos naturals: observar, associar i expressar. Observem els elements de la realitat i associem els nous aprenentatges amb els anteriors donant sentit a noves descobertes. L'expressió acompanya tot el procés i es materialitza fent ús dels llenguatges en totes les seves formes. Iniciar una col·laboració amb la Fundació Joan Brossa ens dona la possibilitat d'ampliar la nostra mirada i endinsar-nos en l'expressió corporal, posant el cos i el moviment al centre. Aquest projecte compartit, que tot just comencem, volem que sigui un camí de descobertes, tant per la Fundació com per l'Escola, que ens plantegi preguntes i ens faciliti nous recursos per poder acompanyar el procés d'aprenentatge dels infants.”

Les companyies diuen

“Només entenem les arts escèniques des de la seva capacitat de transformar el món, la societat, la realitat que ens envolta. Generar processos de creació escènica vinculats a realitats pedagògiques és una oportunitat d'enriquiment bilateral: de vincular l'art en el creixement personal de noves generacions; de vincular la realitat social en els processos de creació.”

EN RESIDÈNCIA

LA CREACIÓ CONTEMPORÀNIA ALS CENTRES PÚBLICS D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Aquest curs 2022-2023 la Fundació Joan Brossa s'ha sumat a Creadors En Residència, un projecte de l'ICUB i el CEB que té l'objectiu d'introduir la creació contemporània als centres públics d'educació secundària per mitjà d'un contacte directe d'un creador o creadors amb els alumnes. Uns artistes desenvoluparan una proposta pròpia juntament amb un grup-classe mitjançant el diàleg, la col·laboració i el contacte directe entre diferents processos creatius i maneres de fer.

La Fundació Joan Brossa participa per primer any en aquest projecte, i ho fa de la mà del col·lectiu artístic Urati Lab, un laboratori d'investigació escènica que explora disciplines com la instal·lació, l'escena, les arts plàstiques, la realitat virtual (a través de dispositius diversos i de codi obert) i la comunicació audiovisual, tot construint narratives entorn de la memòria i la catàstrofe, amb horitzons surrealistes i imatges que se situen en el terreny ambigu entre la realitat virtual i la corporal.

El centre educatiu amb qui es col·laborarà enguany és l'Institut Escola Eixample, una escola pública al mig de l'Eixample que no fa gaire encara era un col·legi religiós i que encara manté l'esquelet del qual un dia fou. Compta amb una immensa capella, convertida en sala d'art i biblioteca, i la seva estructura laberíntica i plena de racons amagats desemboca en un pati interior verd i en un teatre.

El Centre de les Arts Lliures també es contaminarà d'aquest procés de creació cooperatiu i, com un laboratori, acollirà processos, mostres i algun resultat en forma d'instal·lació artística al llarg de tota la temporada.

Les docents diuen

"Per a l'Institut-Escola Eixample és molt important que vinguin artistes per deixar-nos descol·locats, als docents i a l'alumnat. D'aquesta manera, ens trobem davant d'una altra manera d'entendre el món i la possibilitat de representar-lo, molt diferent del que estem acostumats. Davant nostre tenim l'oportunitat de canviar radicalment el punt de vista. Estar al principi d'un camí que no sabem per on anirà ens fa treballar les expectatives i està permanentment alerta alhora que desenvolupem la metodologia concreta de tot procés de creació."

Urati Lab diu

“Des d’Urati hem pogut començar a treballar amb les noies i nois de l’IES Eixample en la creació. Fins ara, l’objectiu és establir punts de trobada entre generacions, per poder començar a pensar junts les idees que aixecaran la peça. Les nostres primeres intencions com a artistes se centren en indagar la concepció que tenen de la virtualitat unes persones que ja van néixer submergides en ella. A poc a poc, com en tota creació cooperativa, volem aixecar un llenguatge compartit que ens permeti construir en comú. El grup d’alumnes és variat, procedents de perfils diversos, però tots semblen tenir l’inici d’una vocació artística, fet que promet una rica experiència de creació conjunta.”

PROGRAMA DE SUPORT A LA RECERCA EN ARTS EN VIU

La Fundació Joan Brossa en la seva funció de Fàbrica de Creació ha engegat un seguit de programes de foment i suport de la creació, també, en el terreny de les arts escèniques i les arts en viu.

CONVOCATÒRIES OBERTES

La primera convocatòria oberta es va realitzar abans de l'obertura del Centre de les Arts Lliures (tardor del 2021) i els 3 projectes guanyadors s'estan desenvolupant en l'actualitat.

Convocatòria de companyia resident (dotació: 30.000€) per a la creació, producció i exhibició d'un projecte escènic vinculat a una companyia teatral professional o creador/a. Un jurat independent va seleccionar Joan Baixas i el seu projecte *Una pedra a la sabata* com a guanyadors de la primera edició. La proposta ha obert la temporada de La Brossa i també es podrà veure a Temporada Alta.

Convocatòria d'arts en viu/poesia escènica (dotació: 10.000€) per a la creació, producció i mostra d'un projecte d'arts en viu i/o poesia escènica vinculat a una companyia, col·lectiu d'artistes o creador/a independent. En aquest apartat s'hi encabeixen propostes performatives, d'art sonor, instal·latives, híbrides, etc. El projecte *La Veu Submergida* de Maria Palma va ser seleccionada en la primera edició. Serà una coproducció amb Fira Tàrraga i es podrà veure a la tardor del 2023.

Conveni amb la Nau Ivanow. A través d'un conveni de col·laboració bilateral, s'ha becat una companyia resident de la Nau Ivanow. En aquest cas s'ha becat La Santísima Trinidad que està preparant un projecte d'instal·lació escènica que es presentarà a l'hivern de 2023 amb el títol de *Pygmalion Death*.

Enguany s'acaba de tancar la convocatòria oberta 22/23 i s'han presentat gairebé 70 propostes que seran valorades i seleccionades per un comitè independent.

RESIDÈNCIES PER A COMPANYIES EMERGENTS

En aquesta segona temporada el Centre de les Arts Lliures engega un programa de suport a companyies emergents. Tindran l'oportunitat de desenvolupar un projecte creatiu o d'investigació en les instal·lacions de la Fundació Joan Brossa i amb l'acompanyament i assessorament de l'equip de gestió i la seva comunitat artística. Aquests processos tindran la seva mostra durant la temporada 23/24. Les companyies seleccionades treballen metodologies i llenguatges escènics propis de l'univers brossià.

SET DE MUSICAL. Investigació en el gènere del teatre musical.

DUO FÀCIL. Teatre "popular", fregolisme, comèdia.

LES PINYES. Teatre d'objectes i visual.

LLUM DE FIDEU. Teatre físic, *site-specific*.

FORMACIÓ PER A DOCENTS

CÀPSULES INDISCIPLINADES: APUNTS PER A LA RECERCA I LA CREACIÓ CONTEMPORÀNIA

Des de la Fundació Joan Brossa entenem la mediació com un intercanvi de llenguatges, o un apropament de diferents mirades: l'artística, la cultural, l'educativa. De l'impuls de fer dialogar el món artístic amb l'educatiu neix *Càpsules indisciplinades: apunts per a la recerca i la creació contemporània*. És una formació que s'adreça a docents, mediadores i agents educatives que tinguin interès a apropar-se als diferents processos creatius dels artistes residents i col·laboradors a la Fundació Joan Brossa. Un espai de trobada de llenguatges i mirades que generi un grup de treball transversal i indisciplinat, on docents, artistes i mediadors estableixin connexions entre les seves professions, com un treball globalitzat i compartit entre el món de la cultura i el de la docència.

La programació d'aquesta temporada acull creadors de disciplines molt diferents: la poesia, les arts en viu, les arts visuals i el cinema. És un curs, doncs, que aglutina i travessa la programació de la temporada 2022-2023 del Centre de les Arts Lliures. Entre els artistes que conformen aquest curs hi trobem: Raquel Pena, el col·lectiu Monte Isla, Roberto Romei, Glòria Balañà i Laura Ginés.

RUTES I TALLERS SOBRE JOAN BROSSA

PROPOSTES EDUCATIVES ESPERONADES PER LA FIGURA DEL POETA INDISCIPLINAT

A través d'aquesta oferta d'activitats a l'aire lliure i de tallers dins i fora de l'aula, des de la Fundació Joan Brossa proposem als centres educatius acostar-se als llocs de referència i d'inspiració de Joan Brossa, mitjançant la paraula i l'acció, així com als seus interessos, amistats i al context històric i cultural en què va desenvolupar la seva trajectòria artística. En aquests espais viurem una experiència que ens acostarà al procés creatiu de Joan Brossa. La metodologia emprada en aquestes activitats serà la de la descoberta activa i la interacció constant entre els alumnes i l'educador. En tots els casos, es tracta de propostes introductòries que permeten tenir un primer contacte amb l'obra del poeta.

Si esteu interessats en qualsevol d'aquestes propostes, poseu-vos en contacte amb nosaltres.

Les tres edats de Joan Brossa (de 3 a 7 anys): Activitat a l'aire lliure per tal de conèixer, de forma lúdica i performativa, el primer poema urbà realitzat per Joan Brossa: 'Poema visual transitable en tres temps'. Mitjançant un viatge per les tres edats del poeta i resseguint els tres temps del poema, l'alumnat penetrarà en l'univers de les lletres i s'apoderarà de les formes del llenguatge.

Imatge, paraula i acció (de 8 a 12 anys): Activitat a l'aire lliure concebuda en forma de gimcana dirigida per tal que l'alumnat descobreixi la poesia de Brossa des d'un posicionament obert que permeti aprendre a mirar el món d'una altra manera i transformar la realitat des de l'acció poètica.

L'esperit del carnaval (de 10 a 13 anys): Itinerari urbà estructurat a partir d'un tauler brossià que representa el joc de l'oca amb la voluntat que l'alumnat transiti per tres espais clau del centre de Barcelona: el poema corpori 'Bàrcino', l'escenari urbà d'Allada Vermell i la seu de la Fundació Joan Brossa. La superació de diferents reptes poètics marcats per la voluntat de l'atzar i del dau farà que l'alumnat connecti amb el joc poètic del llenguatge.

Dau al Brossa (de 14 a 17 anys): Itinerari urbà que connecta l'alumnat amb la segona avantguarda catalana i la postguerra a partir de la descoberta dels espais creatius i de la manera de fer de Brossa. La cocreació i l'activació de la mirada poètica de l'entorn seran els fils conductors a l'hora de resseguir les passes del poeta, tot conclouent l'activitat amb l'elaboració col·lectiva d'un fanzine que reculli tota l'experiència.

La mirada creadora (de 14 a 17 anys): A través d'aquesta activitat podrem conèixer la relació que Joan Brossa va tenir amb el cinema i el teatre. Així doncs, partint d'algunes obres del poeta, comprendrem els lligams existents entre la poesia, el cinema, el teatre i la vida i aprendrem a veure el nostre entorn amb una nova mirada. Com deia el poeta, «el cinema ens ha ensenyat a mirar». Aquesta activitat pot o bé fer-se a la Filmoteca de Catalunya o bé al teatre de la Fundació Joan Brossa. La de la Filmoteca estarà més centrada en el cinema, i hi haurà una dinàmica de creació d'un curtmetratge; la de la Fundació s'enfocarà més en el teatre i en les arts parateatral, amb una dinàmica d'expressió corporal i de direcció escènica.

Cadenes poètiques en moviment (totes les edats): Taller de creació poètica, en forma de material itinerant amb una guia didàctica autogestionable, amb la voluntat d'acostar el llenguatge poètic des de la interdisciplinarietat a l'alumnat i de gaudir dels processos creatius. Aquestes cadenes poètiques s'han creat a partir de col·laboracions amb diversos creadors com Carles Rebassa, Maria Sevilla, Anna Dot o Laura Llanelli.